

CRISIS

door
betty van der plaats

„Je kunt altijd aan de gezellige rommel wel zien, dat Bep weer eens thuis is.“ Dat „gezellig“ doet het reuze goed als eufemisme.

Zou Jos al wakker zijn? 't Is een slaapmuts eerste klas.

Zou 'k haar ook....

Er komt, terwijl ik me geeuwend boven de warme dekens uitwerk, zo'n lelijk duiveltje omhoog en dat fluistert me in, dat een ander óók maar eens ervaren moet hoe leuk het is om uit je diepste slaap gewekt te worden.

Voordat ik mijn kousen aan heb, is het duiveltje al weer bedwongen. Voorzichtig, met twee jurken over elkaar, een das om en een nieuw schortje voor, glij ik tien minuten later de krakende trap af. Het is wonderlijk, dat anderen nog kunnen slapen, terwijl je zelf al zo klaar wakker bent.

„Wat heb jij je toegetakeld,“ verwelkomt Ans, die bezig is gauw-gauw een paar boterhammen klaar te maken. Ze heeft de enige schildersjas die we bezitten, over haar jurk heen aangetrokken. Die zit zó vol verf, dat er niets meer bij kan. Maar ik vind dat ik er héél netjes uitzie. Een maatje dikker, is dát erg?

„Wie kleedt zich in een avondjapon, om met verf te gaan knoeien?“ vraag ik uitdagend.

„Je bent wat van plan,“ zegt ze goedig.

Toch wel leuk zo. Wat is versgezette thee verrukkelijk 's morgens. Met een flauwe schaamte bedenk ik, dat 'k meestal ongeveer 't laatste kopje krijg. In de vacaties is Ma zachtzinnig: de

„Wie aan de weg timmert, heeft veel bekijks.“

De waarheid van dit schone oud-Hollandse spreekwoord mogen wij heden ervaren. Het is altijd prettig, te mogen opmerken, dat de zegswijzen der vaderen ook in deze ontaalde moderne tijd nog geldigheid bezitten. Dat geeft een degelijk mens zo'n vertrouwd Neerland-en-Oranje-gevoel. Wij timmeren dan aan de weg, evenwel niet met hamer en spijkers, maar met verpot en kwast.

Vóór 'k vanmorgen nog gelegenheid had gehad, mijn ogen te openen, werd de deur geopend — voorzichtig — en een hoofd met krullende, wijd-uitstaande haren kwam om 't hoekje kijken. Mijn zus Ans, die een week vrijaf heeft, om van de ene betrekking in de andere over te gaan.

„Zeg Bep, 'k heb een idee, een reuze-idee, zeg.“

„Hou je ideeën vóór je,“ bromde ik, met één oog op een kier.

„Nee maar heus, zeg, luister nou es.“

„Wat kom jij onmenselijk vroeg met je ideeën op de proppen. Is 't zo iets belangrijks? Hoe laat is 't?“

„Net zeven uur. Kom er uit, zeg. Ik wou... ik heb een plan, maar jij moet me helpen. Zullen we samen het hekje gaan verven?“

„Het hékje verven!? Wèlk hekje?“

„Het hekje vóór. Toen ik gisteren thuiskwam viel 't me op, zó groen als 't er uit zag.“

„Wat voor kleur heeft dat hekje dan anders? Ik moet je eerlijk zeggen dat ik er nooit naar gekeken heb. Is 't werkelijk zo nodig? En is er wel verf?“

„Er staat nog een half-volle pot in de garage — nog van de regenton over. Zullen we 't doen? Kom er uit, zeg, schiet op. Ik ga alvast naar beneden om een paar kwasten op te zoeken.“

„Een flinke dikke, hoor,“ roep ik haar nog na. Eigenlijk wel een leuk idee, dat hek-verven. Ik heb altijd een zwakke gehad voor alles, waar veel rommel bij te pas komt. Jos, mijn oudste zus, zegt:

kinderen werken zo hard!

Ik krijg een wonderlijk gevoel, wanneer ik even later met een verfpot en -kwast, het terpentijnflesje en een stevige veger, de hoek van 't huis omstap. 't Is een beetje raar, 'n beetje griezelig, daar alleen voor aan de straat. „Ans!” roep ik, „kom meteen mee zeg, samen is veel gezelliger.”

Een rood hoofd komt om de deur kijken. Ze is bezig, in een potje op de grond, de tweede kwast uit te wassen, waar nog grijze verf van de vorige keer in zit.

„Mijn kwast moet toch eerst schoon. Begin jij maar vast.”

Maar ik blijf staan.

„Samen is toch veel leuker,” zeg ik nog eens, zonder veel overtuiging.

„'t Is nog zo vroeg,” zegt ze, als antwoord op mijn gedachten, „er komt nog bijna niemand langs.” „O, dacht je dat ik dat erg vond? Al wou de hele stad uitlopen. Nee hoor, zó kinderachtig ben ik niet.” Als ze de kwast in 't groezelig potje heeft uitgespoeld, gaan we samen 't karwei in ogenschouw nemen. Handig, dat we meteen die veger meegenomen hebben. 't Zand moet er eerst af, anders krijg je dat onder 't verven allemaal aan je kwast.

Er zit veel roest op, 't is ijzer. De vorige verf is er in kleine bladertjes afgegaan.

„Zou dat niet hinderen?” vraag ik. „Welnee,” zegt Ans. „Je doet wat meer verf aan je kwast. Hier, hou jij de pot vast, dan dopen we om de beurt in.”

„Jij aan de buitenkant,” commandeer ik, als oudste, „ik in de tuin en dan tegelijk opwerken.”

Ze kijkt even bedenkelijk, maar begrijpt, dat er toch één op de weg moet staan. In stilte zegen ik de struiken waar ik tussen sta en die 'k opzij moet buigen om er bij te kunnen. 't Schiet aardig op zo. Al twee spijltjes klaar.

't Verkeer is nog niet druk. We wonen trouwens in een stille wijk. Een enkele vroege loopjongen, een vrachtauto, dat is alles.

Marie, de armetierige dienstbode van „Mevrouw links”, zet grote ogen op, als ze langs komt op haar rammelende fiets, die me

van de ingespannen arbeid doet opkijken. Ze knikt, een beetje medelijdend en trekt een gezicht van: „dat werk zou ik nou te min vinden.” Maar ik negeer die trots en groot haar joviaal terug.

„Dat laat je ook lelijk zitten,” lach ik tegen mijn collega-in-schildersjas. „Marie moet laatst gezegd hebben, dat ze jou zo gedistegéerd vond, zo'n dame. Heb je je niet bezeerd, zeg, je valt zo laag!”

Ze lacht haar mooie witte tanden bloot en neemt een nieuwe kwast verf uit het potje, dat ik in mijn linkerhand voor haar ophoud. Hè, 'k ga es even verzitten, je zou er stijf van worden.

„Poeh!” schreeuwt Ans. Er komt zo'n benauwd, robbelend geluid,

dat ik ineens opschrik.

„Kind, gekkerd, wat doe je!”

Een dikke straal verf over haar hele gezicht, van 't voorhoofd tot de kin. Van de boven- naar de onderlip loopt een kleverig draadje.

Een ogenblik staan we allebei ongelukkig te kijken.

„Jij... jij...” hakkelt ze, met haar mond op een kiertje om de verf niet binnen te krijgen, „jij... met dat takje...”

Dan proesten wij het allebei uit. 't Is mijn schuld. Net toen ze de kwast ophaalde, heeft een terugspringend takje haar de verf in 't gezicht gezwiept.

„Wees dan ook niet zo inhalig,” grinnik ik. „'t Is in ieder geval een

't Schiet aardig op zo.....

3 haar rammelende fiets, die me

„...dat lijkt me niet erg vakkundig...”

teken, dat jij je mond es een beetje moet houden. Maar zonder gekheid, Ans, ga naar binnen, en was 't af met wat terpentijn. Stel je voor, dat 't er op droogt.” Ze legt de druipende kwast in evenwicht op 't hekje en loopt on-

zeker van 't lachen naar binnen. Ik blijf ineens zo stil en alleen achter. De straat is zo goed als verlaten. In de verte komt fluitend een wit-gejaste loopjongen aan-racen. Voor dat soort voorbijgan-gers heb ik weinig belangstelling. „Goeie morges Rembrandt!” roept-ie geestig.

Ik knipoog tegen em om die mop en verkneuter me in 't gevoel dat-ie me stellig voor een dienst-meisje houdt. „Rembrandt was be-roemd om zijn lichtpartijen,” peins ik, „en ik sta hier dat hele hek egaal zwart te klodderen...” Maar zo'n neuswijze opmerking máák je niet tegen een loopjon-gen. Hij kijkt nog eens om en zwaait vrolijk naar me. Zo meteen inviteert-ie me nog voor een avondje uit!

Even later, als we al weer ge-tweeën — Ans met nog een doffe vlek op haar ene ooglid — zitten kwasten aan het vijfde spijltje, komt mijn vrind warempel terug. Hij is beduusd, als-ie er inplaats van één, twéé aan 't werk ziet. Hij lacht wat schaamachtig, roept dan met zijn gewone loopjongens-vrijmoedigheid: „Hè je hulp ge-krége. Alle jode, wat een mooie meid!”

Ik ben in een stemming om hem nog wat na te roepen, maar hij is al te ver weg. Hij fluit zijn vrolijk wijsje door de morgenstille straat. „Wat gaat het toch langzaam,” zegt Ans. „Als we niet vlugger werken, zijn we niet voor twaal-ven klaar.”

„Voor twáálven? Maar 'k wou nog vóór de middag boodschappen doen. Schiet op, Annètje, om elf uur klaar, hoor!”

„Krijg jij ook aldoor van die ver-velende bladdertjes in je kwast?” „Ja. Snap jij daar iets van? Met een harde veger kun je 't er niet af krijgen en als je er met een zachte kwast overheen gaat, neem je de helft mee.”

„Ik doe er wat meer verf op, dan gaat het vlugger.”

„Ja, als we maar toekomen met die halve pot.”

„O, dan doen we er wat terpentijn op. De kunst van vermeerderen bestaat nog altijd in de kunst van verdunnen.”

Een stap. Mevrouw, waarschijn-lijk door haar gediens-tige-op de hoogte gebracht van het minder-waardig gedrag harer buurmeis-jes, komt naar ons toe en blijft op een eerbiedig afstandje staan.

Ze ziet er, zo vroeg nog, tip-top uit. Als ze knikkend groet, en ons een ogenblik zwijgend opneemt, weet ik ineens weer, dat ik er toch niet erg netjes uitzie. Dat nieuwe rubberschortje moet alles goedmaken.

„Doen jullie het wel goed?” zegt ze langzaam. „Dát lijkt me niet erg vakkundig.”

„Hoezo?” vraag ik, een beetje uit de hoogte.

„Je moet de oude verf er toch eerst afkrabben, vóór je er nieuwe op doet. Dacht jullie dat het bleef zitten op die roest?”

Ik protesteer en wijs op de veger. Maar ze keurt de borstelige vrind af en zegt, dat schilders daar zo'n apart werktuigje voor gebruiken. „Een vijltje?” opper ik. Ze lacht, een beetje medelijdend, precies zoals Marie gedaan heeft. „Daar heb ik zo geen verstand van. Ik heb dat soort werk nooit zèlf gedaan.”

Daarop gaat ze naar binnen en laat ons in beraadslaging achter. „Wedden dat die vroeger dienst-bode geweest is, als je 't goed narekent,” zegt Ans. „Maar wat ze zei, wás nog zo dom niet. Wil ik es kijken, of ik wat vinden kan?”

„Goed, maar eerlijk terugkomen hoor. 't Is niets leuk alleen.”

Ze heeft een ruime oogst: een beitel, een tuinschoffeltje en een oud broodmes.

„Ik neem het schoffeltje,” zegt ze. „Ik geloof heus dat een schilder daar ook zo'n ding voor gebruikt.” „Kan best wezen. Geef mij de beitel maar.”

Het slappe broodmes ligt blinkend naast me in het grind.

„Pas op, meisje, als jij je oude zus niet gehoorzaamt.”

We gaan ijverig aan 't krabben. De beitel blijkt er voor geknipt. Het schoffeltje is minder handig, daarom krijgt het broodmes de gunst.

Krassend en piepend schaven we roest, mos en verf van het ver- 4

waarloosde hekje. Na enkele ogenblikken hóren we 't scherp-schurende geluid niet eens meer. Het oude heertje, dat tegenover ons op kamers is, gaat uit voor zijn morgenwandeling. Hij moet fabelachtig rijk zijn, maar heel eenvoudig. Ik heb op 't ogenblik een gegronde hekel aan alle mensen, die niet eenvoudig zijn.

Met zijn paraplu komt hij op ons toe op zijn bedachtzame oudemensen-maniër. Hij kijkt eerst links, dan rechts, steekt dan voorzichtig de straat over.

„Dáár neem ik mijn hoed voor af,“ verwelkomt hij. „Er zullen er ook wel om lachen. Láát ze lachen.“ Hij blijft nog even praten, vraagt, of we soms voor akte-schilderen werken, en gaat dan goedkeurend knikkend de richting van het park uit.

Onze andere overbuurman — gepensionneerd opzichter van de stadsparken — blijkt ook al getroffen te zijn door het ongewone schouwspel: vervende dames aan de straat. Hij loopt wat heen-en-weer, blijft even staan, weifelt. — „Wat voor wijze raden zou die wel allemaal geven?“ zegt Ans.

„'t Ergste is, dat je ze voor je fatsoen wel op moet volgen ook.“ De oude baas is tòch de straat maar overgestoken en staat met de handen in de zij het werk te bezien. Hij blijkt verrast over ons vernuft, wil nog graag iets verbeteren, maar weet niet wát.

„Je hebt zeker wel paraffine in de verf,“ zegt hij, alsof daar nu 't hele hekje mee stáát of vált.

Man, we weten natuurlijk geen van tweeën wat paraffine is. Maar om geen mal figuur te slaan èn om een terechtwijzing te verijdelen, knik ik ernstig: „Natuurlijk!“ Ans kijkt me vragend aan. Dommerd, doe niet zo verbaasd!

„O, zit er paraffine in de verf, dan mag je er wel een vuurtje onder houden.“

„Een wat...?“

„Een vuurtje. Paraffine moet warm blijven, anders wordt de verf te dik.“

„O, als het dik wordt, verdunnen we met terpentijn,“ zeg ik beslist, om aan dat vuurtje te ontkomen.

5 Zijn vrouw komt er ook bij. Ze

schudt haar hoofd over 't vreemde bedrijf.

„Hoe houd' jullie 't vol,“ zegt ze. „Dat bovenste stuk gáát nog, maar als je er bij op je hurken moet zitten... Ik word er altijd duizelig van.“

Maar ik verzeker haar met vuur dat, al moest ik er plat bij op de grond liggen, of op een trap van zestig meter staan, ik nóg geen last van duizeligheid zou hebben. „Och ja,“ knikt ze, „jullie zijn ook nog jong.“

Dan verdwijnen de beide „rustende“ mensen weer in hun eigen ouderwetse huis. Ze staan even later door het raam naar ons te kijken en naar de voorbijgangers in de drukker wordende straat.

Juist komt Jos onze voordeur uit, om de krant te gaan brengen aan de zieke dochter van de parkopzichter. Ze verwaardigt ons met geen blik.

„Ben je uit je bed gevallen?“ informeer ik uit wraak.

„Als wij werken, kun jij de grote madam uithangen!“ roept Ans haar na.

Ve hebben onze zin van dat werkmanachtige vijlen af, en beginnen het schoongeschuurde gedeelte te verven. 't Gaat veel handiger zo. En 't wordt zo mooi glad.

Er komt een grote jongen voorbij. Zeker naar school: 't is tegen negenen. Als hij ziet, wie er aan 't werk zijn, blijft hij grijnzend staan en zegt geen woord.

„Maak niet zo'n drukte,“ zeg ik tegen hem. Maar hij snapt het niet en blijft zwijgen. Ik krijg ineens lust, hem wat te plagen. Plotseling steek ik hem mijn druipende kwast toe.

„Hier!“ zeg ik gebiedend „Als je toch niets te doen hebt, kun je ons wel een handje helpen.“

Er komt beweging in het slome gezicht.

„Stik,“ zegt-ie en loopt door.

„Dank je.“

Hij kijkt nog eens om en steekt, warempel, zo groot als hij is, zijn tong tegen me uit. Ik lach hem aanminnig toe en wuif hem na. Uit de zijstraat, waarin hij verdwijnt, zie ik een paar witjassen aankomen. Een smalle ladder dragen ze over hun schouder.

„Ans, kijk, daar komen de vaklui aan.“

We wachten in spanning, wat dié ervan zullen zeggen, en proberen de kwast zo zwierig mogelijk te hanteren.

De ene roept iets, maar ik versta hem niet.

„Wát zegt u?“

„Dat je jezelf niet zo moet beschildere.“

„Mezelf...?“ Maar plotseling begriip ik de mop. Mijn nieuwe schortje is een futuristische schilderij gelijk — mijn handen zijn kleverig en zwart, trouwens die van Ans niet minder.

„Wacht maar, jullie moet nog beginnen,“ zeg ik lachend. „Maar strijken we anders niet goed?“

„Zeker,“ zegt hij, „jullie strijkt de werkloosheid in de wereld.“

Vraagt of we soms voor akte schilderen werken....

